

वरिष्ठ लिपीक / भांडारपाल पदासाठी प्रश्नपत्रिका.

आसन क्रमांक

दिनांक : 26/02/2012

वेळ : 11.00 ते 13.00

एकूण गुण : 200

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) विशिष्ठ क्रमांक छापलेली उत्तरपत्रिका स्वतंत्रपणे पुरविणेत येईल.
 - 3) प्रत्येक प्रश्नाला 2 गूण आहेत. एकूण 100 प्रश्न.
 - 4) प्रश्न पत्रिकेतील सर्व अंक इंग्रजीत आहेत.

प्रश्न क्र 1 ते 5: खालील उतारा नीट वाचून त्यावरील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

भौतिक शास्त्राच्या वर्धिण्यु तेजामुळे सध्याच्या चिकीत्सक युगात धार्मिक श्रद्धेला आजच घटके बसू लागले आहेत. काव्यावरही अशीच आपत्ती ओढवेल काय? गेल्या अनेक शतकात मेकॉलेने हाच प्रश्न उपस्थित केला होता आणि त्याचे उत्तरही देऊन टाकले होते, की मानवी समाज जसजसा संस्कृतीशिखरावर चृदू लागेल तसेतसे काव्य अस्तगिरीची वाट घालू लागेल. संस्कृतीची वाढ म्हणजे अंशश्रद्धेचा लोप आणि चिकीत्सक प्रवृत्ती म्हणजेच शास्त्राची वाढ असाच मेकॉलेचा अभिप्राय होता. पण त्याचा हा अभिप्राय व्यवहारात खरा ठरला नाही. मेकॉलेचा अभिप्राय लिहून शाई वाळली नसेल तोच भौतिकशात्रांना आणि चिकीत्सक प्रवृत्तीला उधाण भरती आली. पण या भरतीत काव्य बुझून नामशेष व्हावयाच्या ऐवजी या भरतीच्या शिगेवर आपली अवजारे फुगवून डौलाने आणि वैभवाने ते उलट मिरवू लागले. मेकॉलेच्या भविष्याचे पडसाद अंतराळात विलीन होण्यापुर्वीच डार्विन, स्पॅसर, मिल आदींनी चिकीत्सक वृत्तीच्या विराट लाटा उसळविल्या; पण पट्टीच्या पोहोणाऱ्याने अंगावर येणाऱ्या तुफान लाटेवर स्वार होऊन तिच्या पाण्याची चूळ घेऊन लीलेने फवारा उडवून इंद्रधनुष्य निर्माण करावे तसे टेनिसन, ब्राऊनिंग वगैरे कविवर्यांनी नवीन उदयोन्मुख कल्पनाकल्लोळानीच आपली काव्ये शृंगारिली.

बुद्धीवर झापड घालणारे तमोयुग हे मेकॉलेच्या मते काव्याचे खास यूग. सत्ययुगातून कलीयुगाकडे चालता चालता धर्माच्या चार पायांपैकी तीन गळून गेले आणि कलीमध्ये तो पांगळा झाला, तसे शास्त्रीय युगाच्या प्रखर चंडप्रकाशात काव्याला अंधारी येऊन ते मटकन खाली बसणार असे त्याला वाटले. पावसाळ्याचे दिवस, करकरीत तिन्हीसांजेची वेळ, बाहेर गर्द अंधारून आलेले, देवघरात दिव्यात वात पडलेली नाही, अशा वेळी चिमुरडी मुले एकमेकाला अगदी चिकटून बिलगून बसून, एकमेकाच्या हातात हात घालून, घट्ट धरून आजूबाजूला चोरठ्या नजरेने पाहत भुताखेतांच्या गोष्टी कुजबुजतात. ही वेळ काव्याला अत्यंत प्रशस्त असे मेकॉलेला वाटले. शेजारी आसपास कोठेही खूद्द वाजले, दूर कोपन्यात उंदीर

चिवचिवला, तिकडे बळचणीला पाल चुकचुकली की इकडे भूत आले म्हणून मुलांच्या अंगावर शहरे आलेच आणि हात घडू आवळलेच! तसे अंधश्रद्धेच्या काळात कवी रंगवेल ते ते विश्व काव्यभक्ताला खरे वाटू लागते आणि त्यात तो रंगून जातो. भुयारे, वळदे, तळधरे अशांसारख्या अंधान्या जागा काव्याला फार मानवतात, तर शास्त्रीय शोधांचे विद्युतदीप या अंधान्या जगातून लकलकू लागले म्हणजे काव्य तेथून पळ काढेल अशी मेकॉलेची कल्पना. पण या दाट अंधान्या भुयारात शास्त्रीय शोधांच्या किरणांनी दिसू लागताच काव्यदृष्टी आत न्याहाळून पाहू लागली तो या भुयारात पूर्वी न पाहिलेले असे अपूर्व जडजवाहिर तिला दिसून आले. आणि ते अंगी लेवून तिने आपल्या सौंदर्यात अधिक भरच घातली. प्राणिशास्त्र, भूस्तरशास्त्र, खगोलशास्त्र, पदार्थविज्ञानशास्त्र या शास्त्रांनी ज्ञानसागरातील नव्या नव्या अज्ञात बेटांचा शोध लावला तेव्हा शुन्यात देखील वसाहती करू पाहणाऱ्या काव्याला आपले साम्राज्य विस्तारण्याला नवी क्षेत्रे निर्माण झाली म्हणून उलट आनंद झाला आणि मेकॉलेचे भविष्य हे मात्र अंधान्या जागी वावरणाऱ्या भुताप्रमाणे भूत ठरले!

प्रश्न क्र. १ : मेकॉलेचा काव्याच्या भवितव्याबद्दलचा अभिप्राय खरा ठरला नाही कारण--

- (A) अंधश्रद्धेचा लोप झाला
नाही.
(B) समाजाची प्रगती झाली.

(C) काव्यनिर्मिती सुरुच
राहिली.
(D) वैज्ञानिक दृष्टीकोन वाढीस
लागला.

प्रश्न क्र. 2 : मेकॉलेच्या काव्याच्या संदर्भातील मताशी कोणते विधान विसंगत ठरते?

- (A) शास्त्रीय सत्याच्या प्रकाशात काव्य मंदावरते.
(B) अंधश्रद्धामुक्त वातावरण काव्याला अनुकूल असते.
(C) वैज्ञानिक प्रगती काव्यनिर्मितीला मारक दगडते.
(D) शास्त्रीय प्रगतीबरोबर काव्यही समृद्ध होते.

प्रश्न क्र. 3 : शास्त्रीय शोधांचा काळ्या निर्मितीवर काय परिणाम दाला ?

- (A) काव्य निर्मिती मंदावली
(B) काव्याला आपले साम्राज्य विस्तारण्याला नवी क्षेत्रे निर्माण झाली.
(C) काव्य अधिक अलंकारिक झाले.
(D) वरीलप्रमाणे कोणतेही नाही

प्रश्न क्र. 4 : मेकॉलेचे भविष्य हे मात्र अंथांच्या जागी वावरणाऱ्या भुताप्रमाणे ठरले. या विधानाचा अर्थ असा की -

- (A) भुताच्या गोर्टीना मेकॉलेने काव्य मानले.
 (B) शास्त्रीय शोधांनी भुतांची कल्पना गाढून टाकली.
 (C) मेकॉले काव्य विरोधक होता.
 (D) मेकॉलेचे भविष्य खोटे ठरले

- प्रश्न क्र. 5 : शुन्यात वसाहती करणे या वाक्यप्रचाराचा अर्थ कोणत्या शब्दसमुहात व्यक्त होतो ?
 (A) ओसाड जागी रहायला जाणे. (B) वर्तुळाकार वसाहत करणे.
 (C) सर्व नव्याने निर्माण करणे. (D) काहीच न करणे.
- प्रश्न क्र. 6 : खालीलपैकी द्विगु समासाचे उदाहरण कोणते ?
 (A) निरोगी (B) कमलनयन
 (C) कुंभकार (D) नवरात्र
- प्रश्न क्र. 7 : “पहिलीच्या वर्गाला परिक्षा नाहीत” या वाक्यातील अधोरेखित विशेषणाचा प्रकार ओळखा.
 (A) गुणविशेषण. (B) विधीविशेषण.
 (C) संख्याविशेषण. (D) सार्वनामिक विशेषण.
- प्रश्न क्र. 8 : खालील वाक्याचा प्रकार ओळखा.
 ‘राष्ट्रगीत झाल्यावर सभा सुरु झाली.’
 (A) संयुक्त वाक्य (B) मिश्र वाक्य
 (C) केवलवाक्य (D) यापैकी नाही.
- प्रश्न क्र. 9 : खालील शब्दांच्या संधीचा योग्य विग्रह असलेला पर्याय निवडा.
- सज्जन**
- (A) सत् + जन (B) सन् + जन
 (C) सज् + जन (D) स + ज्जन
- प्रश्न क्र. 10 : शुद्ध शब्दाचा पर्याय निवडा.
 (A) विक्षीप्त (B) विक्षिप्त
 (C) वीक्षीप्त (D) वीक्षिप्त
- प्रश्न क्र. 11 : ‘किती फसव्या वाटा आहेत या’ या वाक्याच्या शेवटी कोणते विरामचिन्ह येईल ?
 (A) प्रश्नचिन्ह (B) अवतरणचिन्ह
 (C) उद्गारचिन्ह (D) अर्धविराम.
- प्रश्न क्र. 12 : खालील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाची कारकविभक्ती ओळखा.
सीता भयाने मागे सरली.
 (A) प्रथमा. (B) द्वितीया.
 (C) चतुर्थी. (D) पंचमी.
- प्रश्न क्र. 13 : ‘आम्ही पाचही भावंडे मुंबईत शिकलो’ या वाक्यातील संख्या विशेषणाचा प्रकार कोणता ?
 (A) गणनावाचक (B) पृथकत्ववाचक
 (C) क्रमवाचक (D) आवृत्तीवाचक

- प्रश्न क्र.14 : खालीलपैकी कोणते लेखक नाट्यछटाकार म्हणून प्रसिद्ध आहेत ?
 (A) प्र. के. अत्रे. (B) वि. वा. शिरवाडकर.
 (C) दिवाकर. (D) राम गणेश गडकरी
- प्रश्न क्र.15 : खालीलपैकी 'संकेतार्थी वाक्य' कोणते ?
 (A) पाऊस पडला आणि हवेत गारवा आला.
 (B) पाऊस पडेल तर हवेत गारवा येईल.
 (C) हवेत गारवा येण्यासाठी पाऊस पडावा.
 (D) हवेत गारवा येण्यासाठी मेघा पाऊस पाड.
- प्रश्न क्र.16 : 'सर्व काही मनासारखे घडत जाईल' या वाक्याचा काळ ओळखा.
 (A) अपूर्ण भविष्यकाळ (B) साधा भविष्यकाळ.
 (C) पूर्ण भविष्यकाळ (D) रीती भविष्यकाळ.
- प्रश्न क्र.17 : त्या प्रस्तावास सर्वांनी संमती दिली. (नकारार्थी करा)
 (A) त्या प्रस्तावास काहीनी संमती दिली नाही. (B) त्या प्रस्तावास कुणीच संमती दिली नाही.
 (C) त्या प्रस्तावास कोणीही विरोध केला नाही. (D) त्या प्रस्तावास काहीनी विरोध केला नाही.
- प्रश्न क्र.18 : पुढील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
दिल्लीहून पंतप्रधानांचे विमान आले.
 (A) प्रथमा. (B) पंचमी
 (C) सप्तमी (D) तृतीया
- प्रश्न क्र.19 : 'वीज' या शब्दाचा समानार्थी शब्द निवडा.
 (A) चपला (B) यामिनी
 (C) लता (D) वसुधा
- प्रश्न क्र.20 : 'शोभा होणे' या वाक्यप्रचारातील 'शोभा' या शब्दाचा नेमका अर्थ काय ?
 (A) नाचकी (B) सन्मान
 (C) सौंदर्य (D) रोषणाई
- प्रश्न क्र.21 : देशासाठी प्राणाची आहुती देणारा ---
 (A) क्रांतीवीर (B) सत्याग्रही
 (C) हुतात्मा (D) कर्मवीर
- प्रश्न क्र.22 : 'जमदग्नी' या अलंकारीक शब्दाचा अचूक अर्थाचा पर्याय निवडा.
 (A) तपस्वी मनुष्य (B) दुष्ट मनुष्य
 (C) रागीट मनुष्य (D) साधू मनुष्य

प्रश्न क्र.23 : ‘त्याने 12 महिने चाकरी केली’ या वाक्यातील अधोरेखीत शब्दाचे रुप ओळखा.

प्रश्न क्र.24 : पुढील वाक्यातील अधोरेखित शब्दांचे वाक्य पृथःकरणातील स्थान ओळखा.
विद्भांतील नागपूर हे हातमाग आणि संत्री याकरिता प्रसिद्ध आहे.

- (A) उद्देश्य (B) विधेय विस्तार
 (C) उद्देश्य विस्तार (D) क्रियापद

प्रश्न क्र.25 : पुढील वाक्यातील प्रयोग ओळखा.
शिवाजीने रोहिंदेश्वरासमोर शपथ घेतली.

Read the following extract carefully and answer the questions by choosing correct answer. Question No 26 to 30 -

The manager of a well known firm was interviewing applicants for the post of night watchman he had advertised. He was very hard to please and always found something wrong with each man - one had long hair, another small eyes, a third too thin, a fourth very fat and another too tall.

Among the applicants interviewed by the manager for the post was one Ramkishan. He watched all this as he sat in the varandah patiently waiting for his turn to be interviewed. He resolved to be prepared for anything. When his turn came all went well. The manager found nothing wrong with his appearance, size or constitution. He was tall and strong that the manager was really pleased to see such a well built young man.

'Is your health sound?' Said the manager at last. 'No sir', replied Ramkishan. 'Not quite, I suffer from one serious complaint'. 'What is that?' asked the manager sharply. 'Sleeplessness.'

The manager was so pleased with the answer and appointed him.

Q. No. 26 : The passage is about -----

- (A) Appointment of a manager.
(B) Recruitment of a night guard
(C) The character of the manager.
(D) Recruitment of a Peon

Q No. 27 : The manager was 'hard to please' means that he was

- (A) Difficult to satisfy (B) Used to complain without reason
(C) Very unkind. (D) Hard hardened

- Q. No. 28 : The passage shows -----
(A) The failure of the manager.
(B) The cleverness of Ramkishan.
(C) The efficiency of the manager.
(D) The bad health of Ramkishan
- Q. No. 29 : 'Not quite' in the context means
(A) Very well
(B) Not completely
(C) some what.
(D) Not so
- Q. No. 30 : 'Sleeplessness' could be linked to
(A) The applicant's illness.
(B) The foolishness of an applicant.
(C) The job as night watchman.
(D) The manager's foolishness

Directions (Q.No. 31 – 32) For each of the following capitalised word, four words or phrases are given. Of which only one is synonymous with the given word. Select the synonym.

- Q. No. 31 : DUBIOUS
(A) Clear.
(B) Undoubtedly
(C) Hesitant
(D) Doubtful
- Q. No. 32 : ABSTAIN
(A) Stay
(B) Tempt
(C) Refrain.
(D) Pardon.

Directions (Q 33 – 34) Choose the correct antonym from the choices for each of the capitalised word

- Q. No. 33 : INDIFFERENT
(A) Curious
(B) Varied
(C) Alike
(D) Uniform
- Q. No. 34 : TIDY
(A) Wise
(B) Diplomatic
(C) Prudent.
(D) Careless
- Q. No. 35 : Which of the following pairs is correctly matched ?
(A) Index - Indexes.
(B) Radius - Radiuses
(C) Formula - Formulae
(D) Data - Datas
- Q. No. 36 : His _____ directions mislead us, we did not know which of the two roads to take.
(A) complicated
(B) ambiguous
(C) narrow
(D) fantastic.

- Q. No. 37 : The passengers were afraid but the captain _____ them that there was no danger.
(A) promised (B) assured
(C) advised (D) counseled
- Q. No. 38 : I shall take revenge _____ you.
(A) from (B) with
(C) on (D) at
- Q. No. 39 : A person who speaks many languages
(A) Linguist (B) Monolingual
(C) Polyglot (D) Bilingual
- Q. No. 40 : The following sentence contains some error indicate the part having it. Which is that?
We have received no informations from the headquarters.
(A) We (B) have received
(C) no informations (D) from the headquarters.
- Q. No. 41 : Choose correct alternative.
He is _____ weak to carry the heavy box.
(A) very (B) much
(C) so (D) too
- Q. No. 42 : Select the most suitable word
The aeroplane was ready to take _____
(A) off (B) over
(C) up (D) away
- Q. No. 43 : Fill the correct alternative.
He is well versed in the rule of _____
(A) gramer (B) grammar
(C) grammer (D) garammar
- Q. No. 44 : Choose the correct meaning : 'Face the music'
(A) work overtime. (B) sing a song.
(C) hear the music. (D) bear the consequences.
- Q. No. 45 : Out of the alternatives given below choose the correct prefix.
'responsible'
(A) non (B) un
(C) ir (D) dis
- Q. No. 46 : The antonym of the word 'folly' is –
(A) Final (B) Enemy
(C) Previous (D) wisdom

Q. No. 47 : Complete the following sentence with correct idiom from the given alternatives.

Ram is a very practical, sensible and _____ boy.

Q. No. 48 : Complete the following sentence by choosing the correct alternative.

If I had known their language _____

- (A) I would have asked them many questions.
(B) I will have asked them many questions.
(C) I had asked them many questions
(D) I asked them many questions.

Q. No. 49 : I do not have _____ money.

Q. No. 50 : Which of the following words is the most appropriate meaning of 'diversity'?

प्रश्न क्र.51 : भगवान् बद्धांचा कालावधी खालीलपैकी कोणता?

प्रश्न क्र.52 : ‘मोनालिसा’ या जगापसिंह चिकित्सा चिकित्सा आने

प्रश्न क्र.53 : सर्व लक्षणा ते—
 (C) लक्षणा (D) लक्षण

(C) पाश्चयम बंगल (D) आध्र प्र

(C) 1 एप्रिल 1951

- खालालपका काणत वधान बराबर आहे.

 - (A) केसरी हे मराठी व मराठा हे इंग्रजी वृत्तपत्र होते.
 - (B) केसरी व मराठा हे दोन्ही मराठी वृत्तपत्र होते.
 - (C) केसरी हे इंग्रजी व मराठा हे मराठी वृत्तपत्र होते.
 - (D) केसरी व मराठा हे दोन्ही इंग्रजी वृत्तपत्र होते

- प्रश्न क्र.56 : खालीलपैकी कोणती भौतिक राशी सदिश राशी आहे ?
 (A) वस्तुमान (B) घनता
 (C) वजन (D) आकारमान
- प्रश्न क्र.57 : दाब ----- एककात मोजतात.
 (A) न्यूटन (B) पाऊंड
 (C) पास्कल (D) डाईन
- प्रश्न क्र.58 : कॅलरी हे ----- मापनाचे एकक आहे.
 (A) ऊर्जा (B) वजन
 (C) वस्तुमान (D) तापमान
- प्रश्न क्र.59 : भूस्थिर उपग्रहाच्या परिभ्रमणाचा काळ ----- असतो.
 (A) 24 तास (B) 30 दिवस
 (C) 365 दिवस (D) 0
- प्रश्न क्र.60 : हरितक्रांती ही संकल्पना व त्यामागील प्रेरणा
 (A) जवाहरलाल नेहरू (B) नॉर्मन बोरलॉग
 (C) लालबहादूर शास्त्री (D) इंदीरा गांधी
- प्रश्न क्र.61 : खालीलपैकी कोणती नदी 2 वेळा विषुववृत्तास छेदुन वाहते ?
 (A) नाईल (B) अमेझॉन
 (C) मिसिसिप्पी (D) क्होला
- प्रश्न क्र.62 : पांढरे सोने पिकविणारा जिल्हा म्हणून कोणता जिल्हा प्रसिद्ध आहे ?
 (A) बीड (B) यवतमाळ
 (C) परभणी (D) सोलापुर
- प्रश्न क्र.63 : भारताच्या संविधानामधील कोणत्या भागामध्ये राज्य धोरणाची निदेशक तत्वे आहेत ?
 (A) भाग दोन (B) भाग तीन
 (C) भाग चार (D) भाग पाच
- प्रश्न क्र.64 : भारतीय भूमीकरुन भारतीय बनावटीचा अवकाशात सोडला जाणारा पहिला उपग्रह खालीलपैकी कोणता ?
 (A) इन्सॅट -1 (B) भास्कर
 (C) रोहिणी (D) आर्यभट्ट
- प्रश्न क्र.65 : राष्ट्रीय विषाणू संस्था कोठे आहे ?
 (A) मुंबई (B) चैन्नई
 (C) पुणे (D) दिल्ली
- प्रश्न क्र.66 : खालील पिकांपैकी रब्बी पीक कोणते ?
 (A) ऊस (B) गहू
 (C) भात (D) भुईमूग

- प्रश्न क्र.67 : वाल्मी (जल व भूमी व्यवस्थापन संस्था) कोठे सुरु करण्यात आली ?
 (A) औरंगाबाद (B) बंगळुरु
 (C) राहुरी (D) दिल्ली
- प्रश्न क्र.68 : प्रतिक्षिप्त क्रिया हे खालीलपैकी कोणाचे कार्य आहे ?
 (A) लहान मेंदू (B) चेतारज्जू
 (C) मोठा मेंदू (D) चेतातंतू
- प्रश्न क्र.69 : भारतीय असंतोषाचे जनक असे कोणास म्हंटले जाते ?
 (A) लोकमान्य टिळक (B) वि. दा. सावरकर
 (C) बिपीनचंद्र पाल (D) महात्मा गांधी
- प्रश्न क्र.70 : दिल्ली हे राजधानीचे ठिकाण केव्हा झाले ?
 (A) इ. स. 1913 (B) इ. स. 1911
 (C) इ. स. 1909 (D) इ. स. 1950
- प्रश्न क्र.71 : कोणत्या महाराष्ट्रीयन संतांची पदे शिखांच्या ‘ग्रंथ साहीब’ या पवित्र ग्रंथात आहेत ?
 (A) संत रामदास (B) संत नामदेव
 (C) संत एकनाथ (D) संत तुकाराम
- प्रश्न क्र.72 : खालील नद्यांपैकी कोणती नदी पश्चिमवाहिनी आहे ?
 (A) कृष्णा (B) तापी
 (C) गोदावरी (D) कोसी
- प्रश्न क्र.73 : उल्कापातामुळे निर्माण झालेले एकमेव सरोवर खालीलपैकी कोणते ?
 (A) मानस सरोवर (B) लोणार सरोवर
 (C) दाल सरोवर (D) उल्का सरोवर
- प्रश्न क्र.74 : राष्ट्रचिन्हाखाली असलेले देवनागरी लिपीतील ‘सत्यमेव जयते’ हे वाक्य कोणत्या उपनिषदातुन घेण्यात आले आहे ?
 (A) मुँडकोपनिषद (B) ईशावास्योपनिषद
 (C) केनोपनिषद (D) सत्योपनिषद
- प्रश्न क्र.75 : जागतिक अन्न व शेती संघटनेचे कार्यालय कोठे आहे ?
 (A) रोम (B) क्षिएन्ना
 (C) नवी दिल्ली (D) जिनिव्हा
- प्रश्न क्र.76 : एका वर्तुळाची परिमिती 44 सेमी आहे, तर त्या वर्तुळाचे क्षेत्रफळ किती ?
 (A) 134 चौ.सेमी (B) 144 चौ.सेमी
 (C) 164 चौ.सेमी (D) 154 चौ.सेमी

प्रश्न क्र.100 : दोन संख्यांचा गुणाकार 6300 असून त्यांचा म. सा. वि. 15 आहे. तर त्या संख्यांचा ल. सा. वि. किती?

(A) 420	(B) 450
(C) 320	(D) 430

-: कच्चे टिप्पणीसाठी जागा :-